

НАША ДРЖАВА УЧЕСТВОВАЋЕ У ЈОШ ЈЕДНОМ МЕЂУНАРОДНОМ ИСТРАЖИВАЊУ УЧЕНИЧКИХ ПОСТИГНУЋА

И четвртаци из Србије у PIRLS тестирању

PIRLS тестирањем испитује се развој читалачке писмености, односно мере се постигнућа ученика у вештини читања, као основи за прикупљање информација и учење

Ученици четвртог разреда основних школа у Србији први пут ће имати прилику да се опробају у PIRLS тестирању, које ће у нашој земљи бити спроведено 2021. године. То међународно истраживање спроводи се под окриљем Међународног удружења за евалуацију образовних постигнућа ученика (IEA) из Холандије и Бостон колеџа из САД. Министарство просвете припрему и спровођење

PIRLS-а поверило је Заводу за вредновање квалитета образовања и васпитања (ЗВКОВ), који тај важан посао спроводи у партнерству са Институту за педагошка истраживања.

Бранислав Ранђеловић, директор Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања и национални координатор истраживања, истиче да се PIRLS тестирањем испитује развој читалачке писмености, односно мере се постигнућа ученика у самој вештини читања, као основи за прикупљање информација и учење. Објашњава како ће изгледати само тестирање:

– Деца ће читати текстове, а затим ће одговарати на питања која су повезана са радњом текста. Свако дете имаће испред себе тест, који се састоји из два дела. Први део је текст којим се испитује способност прикупљања и примене информација, а који је окарактерисан као „информациони“. Други део је текст окарактерисан као „читалачки“, којим се испитује доживљај књижевног дела, тестира разумевање текста, повезивање чињеница и примена у контексту ситуације. Уз наведено процењују се и четири процеса разумевања: проналажење изричито исказаних информација и пресећање на њих; непосредно закључивање; интерпретирање и повезивање појмова и информација, као и преиспитивање и процењивање садржаја језика и текстуалних елемената – каже Ранђеловић.

Напомиње да истраживање земљама учесницама пружа јединствену прилику да прикупе међународно упоредиве податке о чита-

лачким компетенцијама ученика након четвртог разреда основне школе. Поред тога, могу се прикупити и подаци о подстицању читања код куће и у школи, као и информације о настави у школама, што имплицира да је након добијања резултата изузетно важно бавити се и секундарним анализама, које ће пружити детаљне информације шта треба унапредити у наставном процесу.

Сам тест радиће се у форми папир – оловка. Земљама учесницама понуђена је и могућност да се тестирање ради електронски, али се наша држава определила да крене са „папирним“ тестовима и упитницима, јер ће то бити први циклус у коме учествујемо. И у осталим државама, које се први пут прикључују, такође ће се радити тако.

PIRLS истраживање спроводи се у циклусима од пет година. Последње тестирање одржано је 2016, а наредном претходе петогодишње припреме, које подразумевају и пробно тестирање на малом узорку школа.

– Пробно тестирање биће реализовано у марту 2020. и у њему ће учествовати 36 школа, које је посебном методологијом изабрала организација IEA из базе свих основних школа у Србији. Очекујемо да ће школе, директори, учитељи и родитељи прихватити понуду да

Тести ће се радити у форми папир – оловка. Земљама учесницама понуђена је и могућност да се тестирање ради електронски, али се наша држава определила да крене са „папирним“ тестовима и упитницима, јер ће то бити први циклус у коме учествујемо. И у осталим државама, које се први пут прикључују, иако ће се радити иако

учествују у том тестирању, поготову што је нашој држави то прво учешће. Узорак за главно тестирање 2021. још није познат, али се очекује да ће учествовати око 110 школа – истиче Данијела Ђукић, асистент националног координатора истраживања из ЗВКОВ-а.

На питање да ли су потребне припреме за тестирање, наша саговорница одговара одрично, али указује да би, у сврху стицања бољих резултата, било веома корисно да се учитељи већ сада упознају са природом и структуром тестова, како би се избегао страх од непознатог и учитељи мотивисали

да наставну праксу усмере у том правцу.

Ђукић додаје да нас у наредном периоду чекају озбиљне припреме – од превођења материјала, укључивања школа, обука за све учеснике процеса... Непосредно пре пробног тестирања, од 2. до 6. марта, у Београду ће би-

така из различитих образовних система омогућава да се боље сагледа и разуме наш образовни систем и постигнућа ученика у нашој земљи. Такође, подаци из TIMSS и PIRLS истраживања дају нам прилику да анализирамо чиниоце који утичу на постигнућа ученика.

РАЗЛИЧИТО ОД PISA ТЕСТИРАЊА

Постигнућа у читалачкој писмености мери још једно међународно истраживање – PISA, у коме наши ученици учествују од 2003. године. На питање по чему се PIRLS разликује од PISA, Данијела Ђукић, асистент националног координатора истраживања из ЗВКОВ-а, каже да се у PIRLS-у испитују функционална знања кроз разумевање контекста прочитаног и његове примене, а све то као предуслов за успешно савладавање проблема и задатака у другим подручјима.

– PIRLS задаци испитују читалачку писменост као једну од најважнијих компетенција коју ученици стижу већ у првим годинама образовања. Кроз PIRLS се истражује сврха читања, процес разумевања, навике и однос према читању. Код PISA тестова испитују се друге врсте писмености – математичка, финансијска, читалачка... – али не само у којој мери ученици могу да репродукују знања, већ у којој мери могу применити научено у новом и непознатом окружењу – наводи Ђукић.

ти одржан скуп националних PIRLS координатора, представника свих земаља учесница у предстојећем циклусу.

Треба подсетити да је наша држава учесница међународних истраживања у образовању већ дуги низ година. До сада су се ученици различитих узраста у Србији опробали у тестирањима кроз TIMSS и PISA тестирања. Већ у децембру стижу резултати последњег циклуса PISA 2018, док ћемо детаље о постигнућима наших ђака у TIMSS 2019 сазнати у децембру идуће године.

Николе Гутвајн, директор Института за педагошка истраживања, каже да је учешће Србије у међународним тестирањима – као што су TIMSS и PIRLS – неопходно, јер нам пружају информације о квалитету наставе српског језика, математике и природних наука и повезаности карактеристика наставе са постигнућима ученика у четвртог разреда основне школе.

– На основу података, које та истраживања омогућавају, упознајемо образовни систем и курикулум из српског језика, математике и природних наука у земљама учесницама, сагледавамо како се одвија настава, како се припремају наставници и директори школа, какав је однос ученика према школи и наставним предметима, у којој је мери остварена безбедност ученика и њихова дисциплина, које су биле праксе родитеља у вези са раним учењем њихове деце, какви су услови које ученици имају код куће и слично – наводи Гутвајн.

Према њеним речима, компарација пода-

Због тога је, како каже, изузетно важно да се у континуитету анализирају добијени резултати међународних истраживања и да се користе за унапређивање наставе и учења и развој образовне политике земље.

Упитана на који начин су досадашњи резултати TIMSS истраживања коришћени за промене у домаћем образовном систему, Гутвајн подсећа да је Институт за педагошка истраживања акредитовао програм стручног усавршавања учитеља „Стратегије постављања задатака у циљу унапређивања функционалних математичких знања“, који је усмерен на упознавање и анализу TIMSS математичких задатака као примера који се могу користити у настави.

– Циљ тог програма представља унапређивање компетенција наставника у креирању математичких задатака из различитих когнитивних домена, како би се подстицала примена математичких знања и резоновање у тој области. Поред тога, уведене су извесне промене и у програм наставе и учења. Након разматрања TIMSS програма и резултата, које су постигли ученици из Србије, група која се бавила креирањем програма наставе и учења у нове програме предмета Свет око нас за први и други разред основне школе увела је садржаје о грађи и основним функцијама човековог тела, који су заступљени у TIMSS програму, а код нас су од 2004. године изостављени из програма – наводи Гутвајн.

Напомиње и да су међународне базе података јавно доступне и представљају богат извор информација различитим стручњацима из научних и образовних институција, те да све те податке могу да користе не чекајући промене на системском нивоу.

В. Андрић